

امتحانات متمرکز تکمیلی (سطح ۳)

نیم‌سال اول ۹۵-۹۴
رشته فقه ورودی مهر ۹۳

مهر مدرسه

کد آزمون:	۳۹۴۱/۰۳
تاریخ:	۱۳۹۴/۱۰/۱۳
عنوان:	فقه ۴
کتاب:	دروس التمهیدیه فی الفقه الاستدلالی
مدرسه:	جلد دوم: بیع (ص ۱۰۶-۱۱)

ردیف:		
صورتی:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۱۷
نمره صوری:	ساعت برگزاری: ۱۰ صبح	نمره: ۲۰
ساعت برگزاری: ۸۰ دقیقه	ساعت برگزاری: ۹۰ دقیقه	
شماره یا نام مصحح اول	نمره بر عدد	نمره بر حرف
شماره یا نام مصحح دوم	نمره بر عدد	نمره بر حرف

نام و نام خانوادگی: نام پدر: کد طلایی: مدرسه علی: شهرستان: استان:

۱- گزینه‌ای را که بیانگر اجود تعاریف بیع می‌باشد معین نمایید. ص ۱۴ س ۲

- الف. مبادله مال بمال
- ب. تملیک مال بمال
- ج. مبادله عین بعین
- د. تملیک عین بعوض

۲- کدام گزینه دلیل لزوم ملکیت حاصل از معاظاة است؟ ص ۲۲ س ۹

- الف. سیره متشرعه و روایت عامه و خاصه
- ب. سیره عقلائییه و آیه و فاء به عقود
- ج. عقل و اجماع علماء و فقهاء
- د. عقل و آیه «احل الله البيع»

۳- مراد از «التزام» اول و دوم در عبارت «اما ان الشرط الذى يجب الوفاء به هو ما كان مذكورا فى العقد باحد النحوين فباعتهار انه عبارة الالتزام ضمن الالتزام» به ترتیب کدام است؟ ص ۵۳ س ۱

- الف. عقد - شرط
- ب. شرط - شرط
- ج. شرط - عقد
- د. عقد - عقد

۴- خیار عیب و ارش هر کدام به ترتیب شامل کدام یک از معاملات می‌شود؟ ص ۵۹ س ۱۷

- الف. تمام ایقاعات - فقط صلح
- ب. تمام ایقاعات - فقط بیع
- ج. تمام عقود - فقط صلح
- د. تمام عقود - فقط بیع

۵- امر به تقابض در بیع صرف، ظهور در چه چیزی دارد؟ ص ۷۷ س ۱۰

- الف. ارشاد به شرطیت
- ب. ارشاد به صحت
- ج. استجاب
- د. وجوب

۶- بنابر نظر مصنف کدام گزینه مرجع در تشخیص مفاهیم الفاظ می‌باشد؟ ص ۹۳ س ۱۶

- الف. علماء و فقهاء
- ب. لسان دلیل
- ج. عرف
- د. عقل

۷- با توجه به عبارت (ولكن الشيخ الاعظم فصل بين ما اذا كان القبول المتقدم بمثل لفظ «قبلت» فلا يجوز و بين ما اذا كان بمثل لفظ «اشتریت» فيجوز ...) تفصیل شیخ انصاری (ه) در وجه جواز تاخر ایجاب از قبول در بیع را همره با جواب آقای ایروانی از شیخ بنویسید. ص ۱۸ س ۱-۲ نمره

جواب: تفصیل شیخ انصاری (ه): اگر ایجاب مقدم شده به لفظ «قبلت» باشد چون لفظ قبول می‌تواند به دو امر دلالت داشته باشد: ۱. رضاء به ایجاب و ۲. انشائی که مال مشتری را به موجب بر وجه عوضیت انتقال می‌دهد. لکن دلالت قبول بر امر دوم ثابت نیست. لذا تقدم ایجاب با لفظ «قبلت» صحیح نمی‌باشد به خلاف الفاظی مانند: «اشتریت» که اگر برا ایجاب مقدم شود بر هر دو دلالت دارد. (۱ نمره)

جواب آقای ایروانی: آن چه که مهم است صدق عنوان بیع می‌باشد که حتی با تقدم لفظ «قبلت» بر ایجاب عنوان بیع صادق بوده و در فرض تحقق عنوان بیع می‌توان به اطلاق دلیل امضاء تمسک کرد. (۱ نمره)

۸- هر یک از کاشفیت و ناقصیت اجازه در بیع فضولی را بنا بر نظر مصنف توضیح دهید. ص ۳۴ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: ناقله بودن اجازه در عقد فضولی بدین معنی است که آنچه در عقود سبب نقل و انتقال عوضین است عقد مع الرضا است و در عقد فضولی با آمدن اجازه، رضایت حاصل شده فلذا نقل و انتقال حقیقی [ملکیت] از زمان آمدن رضایت محقق می‌شود. (۰/۷۵ - ۰/۷۵ - ۰/۷۵)

کاشفیت اجازه بدین معنی است که نقل و انتقال حقیقی [ملکیت] از زمان وقوع عقد محقق بوده لکن اجازه کاشف از تحقق چنین ملکیتی از زمان وقوع عقد می‌باشد. (۰/۷۵ - ۰/۷۵)

۹- کیفیت استدلال بر اعتبار ضبط عوضین را از صحیح حلی: «عن ابی عبدالله علیه السلام سئل عن الجوز لا نستطيع ان نعهده، فیکال بمیکال ثم یعد ما فیه ثم یقال ما بقی علی حساب ذلک العدد، قال: لا بأس به.» بنویسید. ص ۴۱ س ۳ - ۲ - ۲

جواب: صحیح دالت می‌کند که مرتکز عند العرف، جایز نبودن بیع معدود بلا عد است لذا به دنبال راهکاری بوده‌اند که چون تعداد جوز (گردو) بالا بود و توان شمارش همه آن‌ها نبود لذا تعدادی از جوزها کیل و شمرده شود و بر اساس آن تعداد، فروخته شود، لذا نمی‌پرسد که آیا می‌توان بدون شمارش فروخت بلکه جایگزینی را معرفی می‌نماید که امام علیه السلام با فرمودن «لا بأس» ارتکاز مذکور را امضاء و تأیید می‌کنند و اگر چه مورد آن امور شمردنی است و لکن خصوصیت در آن نیست و لذا به سایر موارد هم سرایت می‌شود.

۱۰- متن «و تدخل اللیلتان المتوسطان فی مدة الخیار و هكذا اللیلة الثالثة عند التلیق» را ترجمه و توضیح دهید. ص ۴۵ و ۴۹ س ۷ - ۲ - ۲

جواب: ترجمه: با توجه به آن که خیار حیوان سه روز است لذا دو شب در وسط مدت خیار حیوان هم داخل آن است. و همچنین داخل می‌شود سه شب در مدت خیار، اگر سه روز تلیقی حساب شود. (۰/۵ - ۰/۵)

توضیح: اگر بیع حیوان، اول روز انشاء شود آن روز تا غروب یک روز حساب شده و روز بعد تا غروب روز دوم و روز سوم تا غروب روز سوم بوده و خیار حیوان تمام می‌شود. بدیهی است دو شب در وسط این روز وارد می‌شود. (۰/۷۵ - ۰/۷۵) [تدخل اللیلتان المتوسطان فی مدت الخیار]

لکن اگر بیع حیوان ظهر اتفاق بیفتد، تا ظهر روز چهارم سه روز کامل می‌شود با تلیق نصف روز وقوع عقد با نصف روز اتمام خیار سه روز. بدیهی است در این صورت سه شب داخل سه روز خیار حیوان می‌شود. (۰/۷۵ - ۰/۷۵) [و هكذا اللیلة الثالثة عند التلیق]

۱۱- دلالت روایت «سألته عن الرجل کان لی علیه مائة درهم عدداً قضانیها مائة وزناً؟ قال: لا بأس ما لم تشترط و قال: جاء الربا من قبل الشروط إنما یفسده الشروط.» بر «حرمت زیادی حکمی» در «بیع ربوی» را تبیین نموده و اشکال مصنف بر دلالت آن را بنویسید. ص ۶۶ و ۶۷ - ۲ - ۲

جواب: دلالت روایت: در این روایت «شرط» به عنوان ربا مطرح شده است، خواه شرط، زیادی عینی باشد و خواه زیادی حکمی، [زیرا روایت از این جهت مطلق است]. پس زیادی حکمی نیز حرام می‌شود. (۱ - ۰/۷۵) اشکال مصنف بر دلالت: این روایت بر حرمت شرط - خواه زیادی عینی باشد و خواه حکمی - در بحث «قرض» ربوی دلالت دارد ولی بحث ما در «بیع» ربوی است پس ربطی به مسأله‌ی ما ندارد. (۱ - ۰/۷۵)

۱۲- بیع سلف را تعریف کرده و دو مورد از مواردی که بیع سلف جایز نیست را بنویسید. ص ۷۹ تا ۸۱ س ۷ و ۸ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: بیعی که در آن ثمن حال و نقد باشد و مثن کلی در ذمه و مدت‌دار باشد به آن بیع سلف می‌گویند. (۰/۵ - ۰/۵)

مورد اول: در صورتی که عوضین ذهب و فضه باشد و اتحاد در جنس باشد جایز نیست.

مورد دوم: در صورتی که عوضین ذهب و فضه باشد و اختلاف در جنس باشد جایز نیست.

مورد سوم: در صورتی که عوضین مکمل و موزون باشد و اتحاد در جنس باشد جایز نیست. (ذکر دو مورد کافی است و هر مورد ۰/۵ - ۰/۵)

۱۳- آیا ادله حرمت غناء شامل کلام غیر باطل هم می‌شود؟ با ذکر دلیل بنویسید. ص ۸۹ س ۱۲ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: بله (۰/۵ - ۰/۵)، چون عرف از غناء کیفیت خاص از صورت را که مناسب مجالس فسوق است می‌فهمد بدون این که به ماده و محتوای آن دقت کند. (۱ - ۰/۵)

۱۴- آیا با رضایت شخص به مورد غیبت واقع شدن، حرمت غیبت مرتفع می‌گردد؟ دلیل آن را بنویسید. ص ۹۷ س ۴ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: خیر (۰/۵ - ۰/۵)، زیرا حرمت غیبت جزء حقوق افراد و مؤمنان نیست تا بتوان آن را اسقاط کرد بلکه به قرینه اطلاق و روایات باب حرمت غیبت ممکن است حکم شرعی باشد. (۱ - ۰/۵)

* سؤالات زیر مختص طلاب غیر حضوری می‌باشد:

۱۵- آیا با استناد به ادله وجوب تأسی به نبی صلی الله علیه و آله می‌توان ادله امضاء بیع را مقید به اجراء عقد بیع به زبان عربی دانست؟ ص ۱۶ س ۸ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: خیر (۰/۵ - ۰/۵)، زیرا مراد از وجوب تأسی به نبی گرامی اسلام صلی الله علیه و آله آن است که ما نیز همانند آن بزرگوار، فعل را آن چنان که انجام داده‌اند، اتیان کنیم ولی از آن جهت که احتمال می‌دهیم اجراء بیع به زبان عربی یکی از روش‌های انجام بیع است [که در ماهیت و شاکله فعل دخالت ندارد] فلذا ادله وجوب تأسی به نبی صلی الله علیه و آله شامل روش‌های اجراء فعل نشده و نمی‌توان از خلال آن ادله لزوم عربیت بیع را اثبات کرد. (۱ - ۰/۵)

۱۶- چرا وجوب وفاء به شرط، فقط در موردی است که شرط به صورت «صریح یا ضمنی» در عقد ذکر شده باشد و «مخالف شرع» نیز نباشد؟ برای هر کدام یک دلیل بنویسید. ص ۵۳ - ۱/۵ - ۱/۵

جواب: ۱. وجوب وفاء به شرط، فقط شامل شروطی است که به صورت صریح یا ضمنی در عقد ذکر شده باشند زیرا، شرط عبارت است از التزام در ضمن التزام و لذا اگر این التزام در ضمن عقد به صورت صریح یا ضمنی ذکر نشود، این التزام، التزام ابتدائی می‌باشد و شرط نیست تا ادله وجوب وفاء عقد [مانند المسلمون عند شروطهم] شامل آن شود. (۰/۷۵ - ۰/۷۵)

۲. وجوب وفاء به شرط، فقط شامل شروطی است که مخالف شرع نباشند زیرا: الف. نمی‌توان چنین احتمالی را پذیرفت که شارع، مکلف را به مخالفت با خود ملزم کند [زیرا نقض غرض است]. ب. در روایات وجوب وفاء به شرط به شروطی مقید شده است که مخالف شرع نباشند [مانند صحیح ابن سنان عن ابی عبد الله علیه السلام «المسلمون عند شروطهم الا کل شرط خالف کتاب الله فلا یجوز»]. (ذکر یک دلیل کافی است. ۰/۷۵ - ۰/۷۵)